

Okrog nas

Oči ljudi po vsem svetu so v teh dneh uprte še vedno na daljnji Vzhod, kjer je človeški razum končno le uspel premagati politične strasti in ekspanzionistične težnje ter izdejstoval prenehanje brezsmiselnega ugonabijanja človeških življenj. Od premirja na Koreji, politične konference, ki naj reši sporne probleme na dalnjem Vzhodu ter vzpostavi trajen mir, ves svet monogo pričakuje. V Evropi: Nemško vprašanje in državna pogodba z Avstrijo pomenu problem, katerih rešitev bi v znatni meri doprinesla k pomirjenju sveta, k popuščanju mednarodnih napetosti in če bi hoteli biti optimisti — morda celo k splošni razročitvi. Toda na tej poti je mnogo ovir. Množe se zde skoraj nepremostljive. Človeštvo jih bo moralo rešiti, če ne bo hotelo zdrujeti v prepad. Upanje, da jih bo rešilo, vsekakor obstaja.

Trenutno še ne vemo, kdo bo sodeloval na konferenci, ki bo reševala vprašanja daljnega Vzhoda, niti kaj se bo konkretno tam razpravljalo. Gleda tega vprašanja so celo razlike med Amerikanci in Angleži, ki znajo v mnogih drugih vprašanjih nastopati zelo sločno. In končno imajo pri tem besedo tudi drugi, saj so pustili na Koreji svoje kosti vojaki 18 narodov. Ni dvojma, da bodo imeli na tej konferenci glavno besedo najvažnejši partnerji korejskega spopada: Amerikanci v imenu Združenih narodov ter Kitajci (ali Rusi?) v imenu druge strani. Gleda možnosti in izgleda na uspeh konference je treba trenutno računati s številnimi neznankami. Vse kar je doslej znaneva v tem računu je to, da sta se bojujoče se strani sporazumi o tem, da je treba prekiniti reševanje problema z orojjem ter poiskati izhod potom razgovorov. Kdo bo zastopal na tej konferenci Južno in kdo Severno Korejo, kdo Združene narode, ali bo sodelovala Sovjetska zveza in ali bo sploh uspelo rešiti vprašanje zdržljive Koreje — to so velike neznanke daljnovezobodnega problema. K temu prispevajo svoje še nasmigovanja o nameravani eklenitvi vzajemnega obrambnega pakta USA — Južna Koreja in paralelnega Severna Koreja — Kitajska, ki nikakor ne doprinaša k konstruktivni rešitvi po tem še veliko bolj zamotane situacije. Zdi se, da vsaka stran pripravlja svoje rešitev in v ta namen je tudi od-

šel ameriški zunanjji minister Dulles v Seul, da bi skupno s Sing Man Rijem določil platformo skupnega nastopa na bočni konferenci.

Pa poglejmo še bliže okrog nas — v Evropo. Generalno vzeto predstavlja danes evropsko vprašanje — nemško in avstrijsko vprašanje, ki povezuje vrsto odvisnih, za evropsko sožitje poglavitnih in za vse evropske narode živiljenjsko važnih vprašanj. Zdi se, da je bilo osmestne okupacije v Nemčiji in Avstriji dovolj in to so delno uvideli tudi že v Moskvi, kjer so sklenili odpovedati se stroškom okupacije Avstrije ter to vzdrževati na svoj račun. Tudi tu je v pripravi konferenca — takozvana konferenca štirih — ki je po nedavnji privolitvi SZ Že na vidiku. Toda tudi tu so na videz neresljiva vprašanja, če se spomnimo samo na razcepjenost Nemčije, na njene vzhodne meje napram Poljski ter na satelitske režime v vzhodnevropskih državah, ki bi se v določenih pogojih znašli v neljubi situaciji ter vrsto drugih.

Bodoče zasedanje Generalne skupščine Združenih narodov, ki se bo začelo dne 17. avgusta, bo imelo torej naloge razpravljanja o perečih problemih, med katerimi so trenutno seveda daljnovezobodni na prvem mestu. Zdi se, da bo delo te mednarodne organizacije s tem zasedanjem pridobljivo na važnosti, saj je ta tista, ki je z intervencijo na Koreji in sedaj s podpisom premirja zabeležila enega resnejših uspehov svojega obstoja v korist miru in mednarodnega sodelovanja.

In naši sosedje? Italijani so, kot smo zadnjič povedali — zoper brez vlade. S sestavo nove se trudi dosedanji podpredsednik Piccioni, stari predsednik De Gasperi je po »iz protesta« nemudoma odpotoval iz »večnega mesta«. Po zadnjih vesteh bodo sestavljali novo vladu italijanske republike demokratični, republikanci in liberalci. Piccioni si je torej poiskal samotlico zaveznikov, kolikor jih rabi v parlamentu, da bi bila njegova skodelica na tehnici parlamenta za spoznanje nizje seveda, če bo sploh ta napoved obveljala Levica namreč že napoveduje Piccionijev poslovom, stranke na desnici ter se napoveduje svoje razpoloženje za sodelovanje v vladu desnice. Če bi prišlo do njene sestave

potoval po teh zapadno evropskih državah, govoril o delovni zavesti naših ljudi, obenem pa prikazal premalo stokovno izobrazbo našega kmetičkega ljudstva. S tem v zvezi je govoril tudi o ustanovitvi enotne kmetijske in gospodinjske šole v Turnišču pri Ptiju ter prikazal praktično korist te kmetijske šole za kmečko prebivalstvo okraja za vsako individualno gospodarstvo in za uspešen razvoj naših splošnih kmetijskih zadrug — to so naši kmetijski gospodarstva, ki so bistvena pome na za napredek kmetijstva, to je na živinorejski odsek in plenensko službo ter poljedelstvo. Iz poročil posameznih funkcionarjev in diskusije, ki se je razvila po referatih sij imel občutek, da se naši gospodarji mnogo bolj zanimajo za pravilen in uspešen razvoj splošnih kmetijskih zadrug in kakšna je naloga splošnih kmetijskih zadrug pri dvigu kmetijske proizvodnje.

Iz vseh poročil in izvajanjem mnogih članov lahko povhvalno ugotovimo, da so člani upravnega in nadzornega odbora kakor tudi uslužbenec zadruge v glavnem odpravili vse napake, ki so bile iznesene na prvem kvartalem občnem zboru, kar zbuja pri članstvu zaupanje in jača ter pospešuje nadaljnji razvoj zadrug in zadružne misli na vasi.

Pozdravljamo tak sklep članov KZ Gajevci-Formin in smo prepričani, da bodo tudi ostale zadruge v našem okraju še po tem vzdružljive.

Očetje in matere, pošljite svoje naslednike v Kmetijsko šolo Turnišče, da bo njih delo na domačem posestvu dobro in uspešno!

Odprava viničarskih odnosov

je odločen korak k dvigu lika haloških ljudi

V Cirkulanhah je bilo v nedeljo 2. avgusta t. l. veliko zborovanje volivcev iz občin Cirkulane in Zavrč. Ob tej priliki je zbranim delovnim ljudem govoril ljudski poslanec tov. Maks Krmelj ter v izčrpni besedadi pojasnil razloge za sprejetje in izvajanje revolucionarnih zakonov o zemljiškem skladu, viničarskih odnosov in zaščiti gozdrov.

Razgovor volivcev z ljudskim poslancem in nato še bolj razjasnil pomen odprave viničarskih odnosov in izkorščanje, ki je bilo doslej v navadi v nekaterih predelih Slovenije. Viničar je bil dokler je bil zdrav in za delo sposoben, dobra delovna moč za gospodarja. Ko pa je postal star in onemogoč, je padel v brezne skupnosti. Z novim zakonom bo vsega tega konec. Dosedanji viničar ne bo več iz strahu za eksistenco najponižnejši sluga svojemu gospodarju, kakor je bil prečesto do sedaj, temveč enakopraven graditelj nove družbe.

Volvci se iznesli številne napake, ki ih dela uprava državnega posestva v Zavrču. Opozita se, da stanejo nekatere parcele nujiv in celo vinogradov slabovo ali sploh neobdelane. Po diskurziji o tozadnevnih vprašanjih so volivci zaključili zborovanje zavestjo, da znajo delati in bodo znali tudi gospodariti ter se kulturno in politično razvijati

Zaključek zborovanja je izvenel v želji, da bi se volivci večkrat sestali ter se iskreno pogovorili s svojim poslancem ter s sklepom, da je odprava viničarskih odnosov odločen korak k liku ponosnih in samostojnih haloških ljudi.

Koliko dela je že opravila komisija za ugotavljanje viničarskih odnosov?

Komisija za kmetijski zemljiški sklad pri OLO Ptuj je došlej po predvideni 677 primerov po zakonu o zemljiškem maksimumu ter 530 predvidenih primerih po zakonu o odpravi viničarskih odnosov zaslišala po prvem zakonu že 174 in po drugem 196 primerov. Od teh jih je preverila 155 in 167, ocenila pa 64 in 61. V naslednjih dneh bo vse pripravljeno za 64 in 61 odločbo.

Od 332 primerov, kolikor jih je sicer že obdelanih, je treba v 197 primerih opraviti še cene, da bi se potem lahko izdaje odločbe.

Na terenu deluje sedaj 6 komisij in sicer v krajih: Cirkovci, Lovrenc, Cirkulane, Grajena, Ormož, Leskovec in Zavrč.

Ali cene v ptujskih gostinskih obratih res ne morejo biti nižje?

V zadnjem mesecu so cene kmetijskim pridelkom občutno padle. Tako so se cene pri mlečkih izdelkih znižale za 50 odstotkov zlasti pri bei moki, nekoliko manj pri krušni. Občuten padec cen je tudi pri krompirju, od prvotnih 60 na 6 do 8 din za kg. čebula na 13 do 15 din, zelje na 6 din itd. Ravnotako se je znižala cena sadju. Sprašujem se, zakaj se to znižanje cen v gostinstvu ne odraža ali pa se odraža tako malenkostno, da se to sploh ne opazi.

Dotaknimo se samo prodajnih cen zemljišč v gostinskih obratih, kot so bile do 4. VIII. 1953. Zemlja, ki stane v pekarni 5 din, je stala v gostinskih obratih 7 do 8 din. Ali se poslovodjem gostinskih obratov zdi pravilno in upravičeno zvišati cena zemljišč kar za dva do tri dinarje pri komadu samo zato, da so jo prinesli iz pekarne in postavili pred gosta. Če pomislimo, kako proces se je moral izvršiti preden se je zemlja spekla, bi se nam cena 5 din za komad skoraj zdela majhna. V gostinskih obratih pa so zaračunal kar dva do tri dinarje zraven, čeprav ni bilo nobenega dela z njimi in se režijski stroški zaradi tega niso prav nič povečali. Bodimo si kar odkriti, da je bil zaslužek previšek in nepravilno. Ko so se za ceno zemljišč začeli zanimati organi OLO Ptuj, so nekateri poslovodje izjavili, da to itak ni noben zaslužek in da zastonj ne bodo delali, da jih potem pač ne bodo prodajali več v gostilnah in

naj si jih gostje sami kupijo v pekarnah, če jih hočejo jesti. Nikdo ne sili gostilničarjev, da morajo imeti zemlje. Kako se bo gost počutil in kako bo postrežen, je pa odvisno od njih samih. Sele s sklepom Sveta za gospodarstvo OLO Ptuj, ki je določil ceno zemljišč na 6 din, so se cene zemljišč znižale šele 4. VIII. 1953, čeprav je bil sklep sprejet že 8. VII. 1953. Zaslugo za tako dolgotrajno zniževanje cen pa nosi Gostinska zbornica, ki je rabila za obvestitev o novih prodajnih cenah zemelj kar cele tri tedne. Verjetno so se gostilničarji zmenili, da bi se znižanje čim dalje zavleklo in Gostinska zbornica jim je šla prav dobrino na roko. Se to, Nekej poslovodje se čutijo zelo prizadeti, ker se je okraj držal vmešavati se v njihove cene in kalkulacije in jim je zelo težko, da ne morejo nuditi potrošnikom zemelj po 7 in 8 din, temveč samo po 6 din. Obratno pa mislim, da se potrošniki s tem strinjajo.

Vzemimo še na primer porcijo krompirja, ki stane v gostinskih obratih 15 do 20 din. Iz enega kg krompirja pa se dobijo 4 porcije, to se pravi, da dobe za 1 kg krompirja 60 do 80 din. Ce stane 1 kg krompirja 10 din, znašajo stroški režije in stroški za dodaten material za präzen krompir komaj 20 do 25 din in je razpon ozroma pozitivna razlika kar 40 do 55 din, poleg tega da je zaslužek podjetja že všet pri 25 dinarjih. Ta razlika je vsekakor prevelika in bi bila lahko res manjša. Takih primerov bi še lahko našeli več in bi povsod videli slično sliko.

Nihče ne zahteva od gostinskih obratov, da bi delali zastonj oziroma samo za kritje režijskih stroškov, saj vsakdo ve, da so potrebna sredstva za obnavljanje in zboljšanje obratov. Kljub vsemu se pa zelo malo vidi zboljšanje tehnične opreme ali česa drugega v obratih, kljub tem pozitivnim razlikam. Mogoče je vzrok v tem, da zaposljujejo kaj preveč delovne sile in bi poslovodje državnih gostil moral dobro pregledati in oceniti svojo delovno silo, ki jo zaposluje. Tudi na ta način bi se režijski stroški znižali.

Začeleno in zdravo bi bilo, da bi se opazila nekakšna konkurenca med gostinskimi obrati, pa naj bodo državne ali privatne sektorje. Tako pa se zdi, kot bi bile ptujske gostilne prava cehovska organizacija. Kakor nastavi ceno eden, tako jo imajo tudi drugi, razen v nekaj primerih. Čeprav bi cena lahko bila nižja. Treba je temovati tudi v nižjih cenah, ne pa samo v kvaliteti postrežbe gosta.

M. V.

Elektrifikacija v Vitomarcih

V eni prejšnjih številki smo pisali o začetkih elektrifikacije v Vitomarcih. Januarja tega leta je bil izvoljen glavni predstojnik, ki je začel takoj z graditvijo transformatorja. Ta transformator je danes že dograjen. Lahko pa bi bil že pred dvema mesecema, če se ne bo pojavila težava s cementom. Elektrifikacijski odbor namreč ni mogel pod nobeno ceno dobiti niti v ptujskem niti v mariborskem okraju cementa. Vzroka za to ne vemo, toda pri nas ga ni! Končno smo uspešno dobiti cement pri Zeleznični Ptui. Zaradi zaostanka s cementom smo bili primorani graditi transformator ravno v času, ko je kmec najbolj zaposlen z delom na polju. Zaradi tega je delo počasi neprečakovano. Bil pa je transformator kljub nerazumevanju nekaterih zgrajen v relativno hitrem času. Zasluga gre predvsem tehničnemu vodju elektrifikacijskega odbora tov. Toplaku Aloju, podpredsedniku tov. Pučku Jakobu in predsedniku

za gradnje transformatorja, ki bi naj služil obema. Izvollili so novi skupni odbor in začeli takoj z graditvijo transformatorja. Ta transformator je danes že dograjen. Lahko pa bi bil že pred dvema mesecema, če se ne bo pojavila težava s cementom. Elektrifikacijski odbor namreč ni mogel pod nobeno ceno dobiti niti v ptujskem niti v mariborskem okraju cementa. Tako pa je bil zaslužek previšek in nepravilno. Bodimo si kar odkriti, da je bil zaslužek previšek in nepravilno. Volja pri delu je vsečka, toda za razkosani na več občin in so tam samo kot nekaki priveski, vendor zmožni organizirati in narediti veliko delo.

Začeleno in zdravo bi bilo, da bi se opazila nekakšna konkurenca med gostinskimi obrati, pa naj bodo državne ali privatne sektorje. Tako pa se zdi, kot bi bile ptujske gostilne prava cehovska organizacija. Kakor nastavi ceno eden, tako jo imajo tudi drugi, razen v nekaj primerih. Čeprav bi cena lahko bila nižja. Treba je temovati tudi v nižjih cenah, ne pa samo v kvaliteti postrežbe gosta.

Po mnjenju Sveta za zdravstvo in socialno politiko LRS, ki ima vpogled v tozadnevnjo poslovanje po vsej Sloveniji, je potrebno še pred začetkom novega šolskega leta 1953/54 tudi v ptujskem okraju storiti še kaj več kot doslej za pridobitev večjega števila kandidatov za to šolo. Pri tem je treba staršem absolventom gimnazije in njim samim prikazati prednost te Sole za medicinske sestre, da ima svoj internat, ki skrbi za urejeno življeno dijakinj in tudi za tekoče opravljanje vseh izpitov. Dosedanja šolska leta je udeleno prednost te sole in tudi poklicu medicinskih sester, ki so pustile študij in se do končanih šoli pa so bile takoj sprejeti v službo v centralnih zdravstvenih ustanovah ter v zdravstvenih ustanovah terapevtsko profilaktičnega tipa. Tudi za absolventke Sole za medicinske sestre prihodnjih šolskih let je odprtih vrsta nezasedenih službenih mest. Absolventkam v staršem je treba tudi pojasnit, da pretem dom oskrbnu od staršev dijakinj ali pa od OLO iz tozadnevnih študentov, kjer starši ali skrbniki ne zmrejo oskrbne.

Vse kaže, da bo potrebno v prihodnjih šolskih letih o tem več razpravljanja in pojasnjevanja med dijakinjam višjih razredov gimnazije, da se bodo laže ob končanju študija na gimnaziji odločale tudi za študij na visokih šolah.

Dosedanja praksa, da je bil v

Potrebno nam je vedno več medicinskih sester

Vsakodnevno delo Sveta za zdravstvo in socialno politiko LRS, ki ima vpogled v tozadnevnjo poslovanje po vsej Sloveniji, je potrebno še pred začetkom novega šolskega leta 1953/54 tudi v ptujskem okraju storiti še kaj več kot doslej za pridobitev večjega števila kandidatov za to šolo. Pri tem je treba staršem absolventom gimnazije in njim samim prikazati prednost te Sole za medicinske sestre, da ima svoj internat, ki skrbi za urejeno življeno dijakinj in tudi za tekoče opravljanje vseh izpitov. Dosedanja šolska leta je udeleno prednost te sole in tudi poklicu medicinskih sester, ki so pustile študij in se do končanih šoli pa so

Naša potrošnja v drugem tromesečju

Ko smo pred nekaj tedni objavili v našem časopisu nekaj podatkov o potrošnji nekaterih predmetov so se mnogi čudili posameznim številkom. Predvsem so vzbujale pozornost številke o prodani mokri krhu, soli, masti, sladkorju itd. Vendar so bile številke o potrošnji v prvem tromesečju precej nižje od številk v drugem tromesečju, ko so povod narasle razen glede sladkorja in soli ter še nekaterih manj pomembnih živilskih artiklov. Tako so kupili potrošniki v drugem tromesečju (aprili-junij) črnega kruha 676.377 kg proti 276.454 kg v prvem tromesečju (na nadaljevanju navajamo v oklepaju številke za prvo tromesečje), belega kruha 34.897 kg (7254 kg), krušno moko 568.917 kg (657.030 kg), svežega govejega in telečkega mesa 68.684 kg (49.038 kg), suhega mesa in mesnih izdelkov 47.683 kg (23.045 kg), krompirja 33.374 kg (16.500 kg) itd. Celokupno vzeto so v drugem tromesečju kupili živil za 185.965.000 din proti 132.863.000 din.

Pojasnilo za ta porast najdemo v dejstvu, da je bilo v teh mesecih pred žetvijo navezanih na pregrubo v trgovini z živili več prebivalcev, kot se jih sicer redno na ta način oskrbuje. V teh mesecih se tem pridružijo še številni manjši kmetje, ki ne pridejo dovolj hrane za celo leto, kar je prišlo do izraza posebno letos po lanski slabljitvi.

Nakup tekstilnega blaga je v drugem tromesečju rahlo porasel na 96.514.000 din (94.988.000 din), usnjihen in gumijastih izdelkov pa padel na 30.645.000 din (36.305.000 din). Narasel je znesek, ki so ga ljudje dali za kuravo, na 7.500.000 din (5.177.000 din), kar gre brez dvoma že na račun zaloge za prihodnjo zimo. Kupljenega je bilo več poštivno.

Brez silosov ne bo dovolj krme

Pomanjkanje hlevskega gnoja je osnovno vprašanje skoraj vseh naših kmetij, ker le redko med njimi redijo dovolj živine. Toda živine ni mogoče rediti več, ker primanjkuje krme. To je vrtimo v začaranem krogom: zemlja je premalo pognojena, ker ni dovolj živine, živine ne moremo rediti več, ker ni dovolj krme; krme pa spet ni več, ker premalo gnojimo travnike in ker ne pridejemo dovolj krmnih rastlin na njivah.

Vendar s tem še ni pojasnjeno, zakaj živinoreja šepa. Treba je upoštevati, da se slabo gospodari s hlevskim gnojem, da se sicer tu in tam govori o neurejnih gnojiliščih in da ni gnojničnih jam, vendar se kaj dolončega ne ukrene. Slabo pa se gospodari tudi s krmo. Večina živine pozimi pri nas strada. Kramimo predvsem z rezanico — s senom in slamo. Kisle krme marsikje nitje ne poznajo. Slišali so že nekaj o silosih in kisanju krme, toda s tem se bavijo le redka večja gospodarstva. Ceneni silosi ali silosne jame so že slabo razširjene. Betonski silosi pa so tako dragi, da bi si kmet laže sezidal hišo, kakor zbetoniral silos, ker cementa ne more kupiti.

Brez silosov si seveda ne moremo misliti napredne živinoreje in povečanja proizvodnje

krme. Silosi sami seveda ne dajejo krme, ker je to treba pridelovati. Zato pa bo treba pridelovati čim več krme na orni zemlji. S tem v zvezi je ureditev gnojil in gnojničnih jam. In tu se mimo ne da brez cementa, če hočemo, da bo stvar kraljica z mrtve točke.

Kako smo zaostali v živinoreji, spoznamo tudi iz tega, da pride v Sloveniji na prebivalca komaj 2 decilitra mleka. Z mlekarnami ne bomo mogli povrati proizvodnje mleka. Graditev silosov in kisanje krme je torej prav tako pomembna nalog, če ne pomembnejša kakor graditev mlekarn.

KRATKE VESTI

Valjarna v Sisku je nedavno izdelala in odpolnila prve kolice brezšivnih cevi. Takih cevi izdelala tovarna že zdaj kakih 10 ton dnevno. Valjarna ki dela skupaj z železarno v Sisku, bo s svojimi izdelki krila potrebe mnogih podjetij.

20 angleških otrok — vojni siroti, je prispevalo v Jugoslavijo. Otroci bodo mesec dni letovali na Jadranskem morju kot gostje predsednika republike maršala Tita. To so otroci, katerih očetje so kot pripadniki britanskih oboroženih sil padli v minuli vojni v Jugoslaviji.

VЛАДИМИР ДЕДИЈЕР

Vas Veliko Trojstvo

Odlomek iz knjige »JOSIP BROZ TITO — Prispevki za življenje«. Izdala Cankarjeva založba v Ljubljani, junija 1953. leta. (Za to knjigo je izredno veliko zanimanje v Jugoslaviji in v inozemstvu, kjer je izšla v veliki nakladu v prevodu. V uvodu knjige je med drugim opozorilo slovenskim bralcem, da to ni življenje tovariša Tita, marveč gradivo za ta življenje. Avtor knjige vabi bralce, da mu pošljete vse dopolnila, ki se jim zdijo potrebna, a posebno dopolnila o delu in bivanju tovariša Tita v Sloveniji leta 1911 in 1912 ter leta 1934 do 1941.)

Severovzhodno od Zagreba, devet kilometrov od Bjelovara, leži vas Veliko Trojstvo v rodovitni dolini pod obronki Bjelovora. Na hribu tukaj nad Trojstvom se dviga sredi jablanovega cerkev v pozrem baroku, zgrajena v dobi Marije Terezije, malone pred dve sto leti. Po glavnem oltarju te cerkev je dobila vas tudi svoje ime Veliko Trojstvo, do 1740 pa se je imenovala Bjelovarska, po potoku Bjelovarska, ki teče skozi vas.

Leta 1921, ko je prišel Josip Broz v Veliko Trojstvo, je imela vas okrog 330 številčno židno zidanih hiš. To je ena bogatejših vasi, ki drži železniška proga skozno in je glavna cesta obdana z drevooredom kostanjev in jablan. V Trojstvu je bil tudi sedež občine. Okoliške vase so težje proti Trojstvu tudi zaradi parnega mlina, katerega lastnik je bil Samuel Polak.

Mlin Samuela Polaka je imel

prvi čas dva para kamnov in valj za finejšo moko. Namleti je mogel pol vagona moke nadan, pozneje pa je Samuel Polak nabavil še dva kamna, tako da je mlin dajal tudi cel vagon moke na dan. Pogonsko silo je dobival mlin od »Sauggas-motorja« — ki so ga kurili z drvmi. Motor je imel moč 50 konjskih sil. V mlinu je bilo zaposlenih pet delavcev. Glavni osebi v mlinu sta bila prvi mlinar, ki je vodil ves obrat, in pa mašinist, čigar dolžnost je bila oskrbovati nemoteno delo motorja. Razen njiju sta delala še dva milinarja in mašinistov pomočnik, ki je kuril peč za motor. Delo v mlinu se je začelo ob šestih zjutraj in je trajalo do šestih zvečer. O prazničnih, posebno o Božiču, so delali tudi celo noč.

Samuel Polak je bil žid petdesetih let, nagnel človek, a dobraga srca. V začetku leta 1921

je imel mašinista, zato ga je iskal z oglasi v listih. V nedeljo, 23. januarja 1921, je izšel v zagrebskih »Novostih« naslednji oglas:

»Išče se oženjen, zanesljiv mašinist in »Sauggas motorju« 50 konjskih sil, ki se razume tudi na manjša popravila pri stroju. Nastop takoj ali najkasneje do 15. februarja. Plača po dogovoru. Naslov: Parni mlin Samuela Polaka, Vel. Trojstvo pri Bjelovaru. 23.8.«

Josip Broz je prebral ta oglas v »Novostih«, pisal Polaku in tako prišel v Veliko Trojstvo.

Prišel je skupno z ženo brez vsakršnega pohištva in posteljnino. Stanovanje je našel pri nekem kmetu, Josipu Motli, de-

set minut od svojega delovnega mesta.

Broz je prišel brez česar koli,« pripoveduje star kmet Filip Kranželč, »in je moral prvo noč na slami prenočiti, ker niti postele ni imel.«

Polakov mlin je stal na dvojničku v enonadstropni zgradbi,

v zgradbi na cesto je bila trgovina z mešanim blagom, ki je vodil Polakov brat Mirk.

In pa gostilna. Zaradi tega je bilo okrog mlinu vedno vse živo. Kmetje so čakali, da so jim zmlili žito, razpregljili konje, posadili na dvorišča, kadili in pripovedovali. Josipu Brozu kot mašinistu ni bilo treba vedno stati pri stroju. Njegova dolžnost je bila pogledati od časa do časa okrog strojnice in nadzirati delo motorja. Tako je

upuje živila v ptujskem okraju, le okrog 20.000 prebivalcev, dočim se vsi ostali popolnoma ali v večji meri oskrbujejo samo. Za tekstilno blago je potrešil 1221 din (1202 din), za tobak 252 din, za obutev 387 din (625 din), za kurivo 95 din (65 din), za kovinske izdelke 390 din (259 din) itd.

Poglejmo še, koliko so dali za pijačo. Alkoholnih pijač je šlo skozi gostinske obrate za 37 milijonov din (28.055.000 din), brezalkoholnih za 3.400.000 din (1.403.000 din). Zapeli smo torej tudi precej več kakor v prvih treh mesecih.

Pritožbena komisija pri upravi za dohodke OLO Ptuj je odbrala prošnjo za znižanje dohodnine z motivacijo, da se ne more upoštevati vzdrževanje študenta kot vzrok za znižanje dohodnine pri odmeri davka.

To mi daje povod seznaniti te komisije, predvsem pa našo javnost s položajem študentov — sinov in hčera malih kmetov. Gmotna sredstva teh so izmed vseh študentov najbolj pičla, saj so navezani edino na podporo od doma — od dohodkov

z majhnega posestva njihovih staršev.

Zivljenje v naših akademskih centrih, stanovanje, hrana in predvsem knjige, ki jih rabi, stanejo približno 5000 din meseca, pri tem pa še ni računa obleka in druge potrebske. Tako bi znašalo letno vzdrževanje študenta okrog 70.000 dinarjev. Ta denar bi naj dobil mal kmet iz svojega posestva, kot nekak višek, to je denar, ki ga ne more uporabiti za investicije v posestvu ali za davek in podobno.

Vprašajmo se, ali res mai kmet iz naših krajev dobi iz svojega posestva toliko denarja, da bi lahko izdal poleg vseh ostalih izdatkov tolike vsote za študiranje svojega sina ali hčere? Ne more! To nam dokazuje statistika, ki jo je izdala Zveza študentov v Ljubljani letos spomladi v študentskem glasilu »Tribuna«. Tu je zabeležen najmanjši odstotek študentov izhajajočih iz kmečkih slojev in večkrat dokazan njihov težak gmotni položaj, saj ne dobe ne

otroških doklad in ne štipendij, ki se le dajejo sirotam in najrevnejšim študentom. Povsod druge so se iskali vrzoki za to, same v težkem gmotnem položaju nel.

Muslim, da študiranje kmečkega sina ali hčere ni nekak lukus ali zabava za kmeta, ali same prizadevanje, da bi njihovi sinovi in hčere v družbi delovnih ljudi boljše živel od ostalih, ampak je to velik prispevek tistega kmeta za našo bodočnost. Denar, ki ga daje kmet za vzdrževanje svojega sina ali hčere, daje skupnosti, saj omogoča in pomaga pri nastajanju naše nove intelligence, ki bo služila izvajevanju odgovornih naših predvsem skupnosti.

Ne razumem zato utemeljive uprave za dohodnino OLO Ptuj, ki ne upošteva tega važnega dejstva in vsaj delno zmanjša dohodnino kmetom, ki vzdržuje svoje sinove in hčere bo-

disi kot dijake ali študente.

Eden od revnih študentov

Vprašajmo se, ali res mai kmet iz naših krajev dobi iz svojega posestva toliko denarja, da bi lahko izdal poleg vseh ostalih izdatkov tolike vsote za študiranje svojega sina ali hčere? Ne more! To nam dokazuje statistika, ki jo je izdala Zveza študentov v Ljubljani letos spomladi v študentskem glasilu »Tribuna«. Tu je zabeležen najmanjši odstotek študentov izhajajočih iz kmečkih slojev in večkrat dokazan njihov težak gmotni položaj, saj ne dobe ne

otroških doklad in ne štipendij, ki se le dajejo sirotam in najrevnejšim študentom. Povsod druge so se iskali vrzoki za to, same v težkem gmotnem položaju nel.

Muslim, da študiranje kmečkega sina ali hčere ni nekak lukus ali zabava za kmeta, ali same prizadevanje, da bi njihovi sinovi in hčere v družbi delovnih ljudi boljše živel od ostalih, ampak je to velik prispevek tistega kmeta za našo bodočnost. Denar, ki ga daje kmet za vzdrževanje svojega sina ali hčere, daje skupnosti, saj omogoča in pomaga pri nastajanju naše nove intelligence, ki bo služila izvajevanju odgovornih naših predvsem skupnosti.

Ne razumem zato utemeljive uprave za dohodnino OLO Ptuj, ki ne upošteva tega važnega dejstva in vsaj delno zmanjša dohodnino kmetom, ki vzdržuje svoje sinove in hčere bo-

disi kot dijake ali študente.

Eden od revnih študentov

Vprašajmo se, ali res mai kmet iz naših krajev dobi iz svojega posestva toliko denarja, da bi lahko izdal poleg vseh ostalih izdatkov tolike vsote za študiranje svojega sina ali hčere? Ne more! To nam dokazuje statistika, ki jo je izdala Zveza študentov v Ljubljani letos spomladi v študentskem glasilu »Tribuna«. Tu je zabeležen najmanjši odstotek študentov izhajajočih iz kmečkih slojev in večkrat dokazan njihov težak gmotni položaj, saj ne dobe ne

otroških doklad in ne štipendij, ki se le dajejo sirotam in najrevnejšim študentom. Povsod druge so se iskali vrzoki za to, same v težkem gmotnem položaju nel.

Muslim, da študiranje kmečkega sina ali hčere ni nekak lukus ali zabava za kmeta, ali same prizadevanje, da bi njihovi sinovi in hčere v družbi delovnih ljudi boljše živel od ostalih, ampak je to velik prispevek tistega kmeta za našo bodočnost. Denar, ki ga daje kmet za vzdrževanje svojega sina ali hčere, daje skupnosti, saj omogoča in pomaga pri nastajanju naše nove intelligence, ki bo služila izvajevanju odgovornih naših predvsem skupnosti.

Ne razumem zato utemeljive uprave za dohodnino OLO Ptuj, ki ne upošteva tega važnega dejstva in vsaj delno zmanjša dohodnino kmetom, ki vzdržuje svoje sinove in hčere bo-

disi kot dijake ali študente.

Eden od revnih študentov

Vprašajmo se, ali res mai kmet iz naših krajev dobi iz svojega posestva toliko denarja, da bi lahko izdal poleg vseh ostalih izdatkov tolike vsote za študiranje svojega sina ali hčere? Ne more! To nam dokazuje statistika, ki jo je izdala Zveza študentov v Ljubljani letos spomladi v študentskem glasilu »Tribuna«. Tu je zabeležen najmanjši odstotek študentov izhajajočih iz kmečkih slojev in večkrat dokazan njihov težak gmotni položaj, saj ne dobe ne

otroških doklad in ne štipendij, ki se le dajejo sirotam in najrevnejšim študentom. Povsod druge so se iskali vrzoki za to, same v težkem gmotnem položaju nel.

Muslim, da študiranje kmečkega sina ali hčere ni nekak lukus ali zabava za kmeta, ali same prizadevanje, da bi njihovi sinovi in hčere v družbi delovnih ljudi boljše živel od ostalih, ampak je to velik prispevek tistega kmeta za našo bodočnost. Denar, ki ga daje kmet za vzdrževanje svojega sina ali hčere, daje skupnosti, saj omogoča in pomaga pri nastajanju naše nove intelligence, ki bo služila izvajevanju odgovornih naših predvsem skupnosti.

Ne razumem zato utemeljive uprave za dohodnino OLO Ptuj, ki ne upošteva tega važnega dejstva in vsaj delno zmanjša dohodnino kmetom, ki vzdržuje svoje sinove in hčere bo-

disi kot dijake ali študente.

Eden od revnih študentov

Vprašajmo se, ali res mai kmet iz naših krajev dobi iz svojega posestva toliko denarja, da bi lahko izdal poleg vseh ostalih izdatkov tolike vsote za študiranje svojega sina ali hčere

Poletno življenje v Gorišnici

Pred dobrim mesecem ini se je naselilo v Moščanjci vojsko. Kaj kmalu so našli stik z našimi člani IZUD Ruda Sever in ni bilo dolgo, ko so se že pokazali prvi uspehi prijateljskega zbljanja z našo JLA. Danes je to s pripadniki naše JLA mogoče. Saj se naši fantje danes v Armati vsestransko izobražujejo in posvečajo mnogo časa in pažnje kulturnemu in športnemu udejstvovanju.

Zivahnih je sedaj v Gorišnici. Vsek dan so kakšne tekmek med članji garnizije in člani IZUD Ruda Sever. Tako so bile v tem času že tekmek v odborki, nognetu namiznem tenisu in šahu.

Prejšnji teden so bile revanžne tekmek v odborki in šahu. V prvih tekmi so člani IZUD srečno odnesli zmago v obeh tekmev. Ob koncu še nekaj o naši JLA. Včasih so se ljudje bali vojske v vas. Danes pa pravijo, da so veseli, ker je naša vojska disciplinirana, vojaki imajo lepe in uglanjene manire, so prijazni in se lepo pogovarjajo z ljudmi. Iz oficirskih vrst pa sem slišal, da jim je med našimi

ljudmi prijetno, da jih ljudje imajo radi in da so z njimi zelo prijazni in gostoljubni. Tudi naši najmlajši se radi družijo z njimi. Kar za roke se držijo, ko se sprejava po vasi, fantje iz predvojske vzgoje pa so tudi vedno z njimi. Spoznavajo se z življenjem v vojski in vidijo, da ni hudo, kakor to nekateri govorijo. Naši mladini posebno ugaja, da se naši vojaki ne izpopolnjujejo samo v strokovnem pogledu, pač pa, da je kulturno in športno udejstvovanje sestavni del v njihovem vojaškem življenju.

38. svetovni Esperantski kongres

O katerem so poročali vsi naši listi in ki se je vrnil od 25. VII. do 1. VIII. v Zagrebu (prisotnih 1760 esperantistov iz 30 držav) je bil veličastna manifestacija prijateljstva in medsebojnega sporazumevanja med pripadniki številnih držav in narodnosti. Transparenti z napisom »Bonvenon al Zagreb« (dobrodošli v Zagreb), esperantske zastave in zastavice vseposod so krasile mesto, hotel Esplanado pa razen naših tudi zastave onih držav, iz katerih so bili esperantisti zastopani.

Znali so se ne le Izraelci s Slovencem, ali Francoz s Švedom, temveč človek s človekom.

Ob otvoritvi kongresa v soboto, dne 25. julija, v okrašeni ogromni halji velesejma so vse udeležence navdušili pozdravni

govori, najbolj protektorja kongresa predsednika Izvršnega sveta LRH tov. Bakarića, ki je kongres pozdravil v Esperantu in zastopnika UNESCO, kakor predstavnikov vlad in esperantskih zvez raznih držav. Posebno galanžij je bil slavnostni govor častnega predsednika vseučiliščne profesorja g. Edmundu Privata iz Švice, ki obhaja 50-letnico delovanja v esperantskem pokretu (avtor mnogih originalnih esperantskih del), ki je kot predstavnik Svetovne federacije dobro poznan v diplomatskih in parlamentarnih krogih. Ze kot mlad dečko se je leta 1905 z dr. Zamenhofom udeležil prvega svetovnega kongresa v Bologni sur Mer. Ceni našo državo in mu je pri srcu dvig malega človeka in resnično bratstvo med vsem narodi. Ko je bil prvič v Jugoslaviji, se je takrat v nevarnih časih sestal z esperantisti v kleti.

Zanimiva so bila tako predavanja takozvane letne univerze po predavateljih univerzitetnih profesorjih iz Švice, Anglije, Francije, Avstrije, Danske, Italije in Jugoslavije, kakor razprave in zaključki skupščine UEA in UL in na delovnih sejah treh sekcij o temi: Esperanto v znanosti in tehniki, esperantska literatura, Esperanto in radio, turizem itd. Sestali so se tudi esperantisti profesorji in učitelji, zdravniksi, žurnalisti i. dr. Sodelujoči na umetnostnem večeru, kakor večeru Jugoslovenske glasbe in večeru narodnih plesov so želi buren

ZA GOSPODINJO IN DOM

Kmečka gospodinja in njen dom

Kakor v mestih, tako najdemo tudi na deželi včasih hiše, ki se odlikujejo po snagi in redu. Za vzdrževanje snage in reda ni potrebno bogastvo, temveč samo malo smisla za lepoto, udobnost, zdravje in zadovoljstvo. Ob pogledu na lepo, čisto in prijetno kmečko hišo bo vsak takoj pripornil: »Tu je pa pridina gospodinja doma!« Za vse to je namreč res odgovorna kmečka gospodinja. Vse zahteve in prido-

bitve sodobne civilizacije in higiene veljajo tako za mestno kakovost tudi za kmečko gospodinjo. O tem bi sploh ne smelo biti debate. Poglejmo kmetije severnih narodov, kakšen red in višek higiene vladata po kmečkih domovih, seveda pristaviti je pa treba, da je tam tudi izobrazba na precejšnji višini. Kmečki sinovi studirajo na univerzah in se po končanih študijah vrnejo na rodno zemljo in s svojim znanjem obogatijo svoj dom.

Priznati je treba, da se je že po prvi, še bolj pa po drugi vojni tudi pri nas na deželi dvignil smisel za primerno hišno kulturo. Pa še vedno ni vse tako, kakor bi moralo biti. Današnja kmečka žena bi se ne smela zadovoljiti, da vleče star voz zaostalosti kar naprej. Zavedati se mora, da od snage v hiši in okoli nje ter telesne snage družine zavisi sreča in blaginja družine in naroda. Da pa ne bo vse njeni prizadevanje slonelo na njenih ramah, mora v tem smislu vzgoiti tudi vse družinske člane. Z ljubezni dober naseljnik, kateri je zavestno v preprosti pa čisti rajci!

V poletnem času je najbolj zdravila za kmečke delavce, če izvršujejo delo slečenji do pasu. Zdravilni sončni žarki jim tako krepijo telo, ko se vračajo zvečer domov, naj si pa oblečejo čisto perilo. Na ta način se bo telo mnogo bolj spočilo.

Lep, delek pšenice in ovsa v ptujskem okraju

V ptujskem okraju so zaključili z žetvijo in mlačivo pšenice, rizi in ječema. Sedaj je v polnem teku žetev in mlačev ovsa. Pridelek pšenice in ovsa je letos v ptujskem okraju dobr.

Prva naloga kmečke gospodinje je, da skrbi za snago v hiši. Odstranimo iz svojih domov vso nepotrebno navlak! Odprimo na stežaj vrata in okna sonču in svetlobi!

Kmečke družine so navadno

precej številne, hiše pa imajo

dva, tri prostore. Navadno pa

spijo vsi člani le v eni sobi. Kar

pa je najhujše, da spijo tudi

tam, kjer to prav ni potrebno,

vsi na enem ležišču. Kmet do-

brevi, da ne more v hlev poslati

več živine, kolikor je

pristora za njo. Ali je človek

manj vreden od živali?

Vsi člani naj spijo na svojem ležišču.

Če ni dovolj postelj, je bolje,

da spijo, zlasti otroci na pogradi

širokih klopih, na zapečku,

kot pa da se tlačijo s starši ali

starimi ljudmi na istem ležišču.

V takih sobah, kjer spijo več

oseb, pa naj bodo okna dan in

noč odprtia. Otroci rabijo nujno

množič zraka. Posebno dojenčki

morajo spati sami. Koliko bo-

lezni in gorja bi bilo manj po

vasch, ko bi se tega zavedali

in se tega držali.

Snage bi se evropski narodi

morali učiti pri azijskih.

Ko se

zvečer človek vrne z dela,

je njegova prva skrb, da se

najprej pošteno umije, potem

še le stopi v hišo, kjer je

poštovanje kmetijev.

Tako vnetje so možna

v ušesih, grlu, granolom na

zobnih koreninah, kronično

vnetje bronhijev ali pri ženah

vnetje na jajčnikih. Zato moramo

ugotoviti vzrok in ga odpraviti.

Šele potem bomo z uspe-

hom pozdravili tudi lišaj.

Dokler pa ga ne odpravimo,

ne smemo obraz umivati z vo-

do in milom, ampak z oljem

ali z dobro kremo in včasih že

to zadostuje, da lišaj preneh-

Zelo dobro je tudi, da obraz na-

mastimo z 10% belo borvazelin-

o, ki smo ji primešali malo

rribrega olja.

preslišala. Samo to Ti pravim:

V naši državi mora delati vsak

po svojih močeh! Zato bova de-

laša odslje tudi Ti in jaz in vsi

taki z veseljem, ker bomo ob-

delovali naše — naše haloške

vinograde. Delali bomo, a tudi

dostojno živelii! V bolezni in v

onemoglosti nas ne bo strah

pred manjkanjem. Živila bo-

va odslje kot delavca državnega

ali zadružnega sektorja. Na sta-

re dni našu ne bo nikdo podil

iz hiš; s penzijo se bava pre-

življenju, na večer svojih dnj in

gledala delo lastnih otrok. De-

kle, kaj bi Ti nudil Poljanec

na stare dni...?«

Saj mi je jasno; ne bojim se

več bodočnosti in očepanja iz

dneva in dan, kot je bilo doslej;

Tvoja pomoč mi bo krepka

opora v življenju, kajne Janez?«

Deklica, ali si ne bo pre-

misnila sedaj, ko bo postala

začetek za srečo v družini

za drugim...?«

Janez, ne žali me; doslej si

mi stal krepko ob strani kot

fant. Bodti mi krepka opora tu-

di odslej in kmalu bo mož

Angela se mu je naslonila na ramo in njuna rojstna

hiša zidanica je uješa řepet:

»...in živila bova...!«

...in živila bova...

»Končno vendarle,« je spregovoril Janez, vinskičarski sin, svojemu dekletu Angelu, ko sta se vračala domov s sestankoma v Šoli skozi Tihl dol v Trdobjo.

»Glej, dekle, že leta 1944 sem bil o tem prepričan, o čemer smo danes slišali predavatelja, ko sem kot partizan z Ravne gore gledal čez valovite Haloz, čez hribe, kjer pogosto sramotno plačujejo gospodarji vse dnevnite halozkemu delavcu, ki se je za nje mnogo trudil, a človeka dostojnega življenja ni užival doslej. Skoro rod naša zemlja, če je dobro ne pognojš in obdelava. Boren je zasluzen, da je skromno dno pognal po grlu. Vsa za kratek čas so naši arhitekti te potrebe razumeli in se skušajo prilagoditi našim realnim razmeram. Ra-

zmagoviti vojni, ko ne bo več tujev in potujočev, boljši in revniji, kdo bomo enakopravni vsi delovni ljudje na raznih tovarniščih, ko bomo vsi gradili socializem v porušenih domovinah, ko ne bo več izrabljana človeka po človeku.

Tudi na Tebe sem se, Angele, takrat še bolj živo spomnil in Te v duhu gledal kot slobodnega delavca na svoji, več na svoji lastni zemlji — pod svojo streho v sredini zadovoljnih otrok.

Vera v boljše nas je ohranjala, to upanje nas je gnalo na prej — narodni in socialni svobodi naproti!

Na partizanski strazi sem tudi razmišljal o halozkih hribih in prišel do zaključka, da nas je preveč na teh skopih strminah, da bodo sčasoma odšle odvečne delovne moći v industrijo in k drugim gospodarskim pogrom. Sicer je težko slovo domovino, ko bomo delali in imeli vse koristi. Čaka nas veliko delo. Gorice bo treba obnoviti, ker so že starisali.

Ze takrat, v času vojne, ko so fašisti tr